

Könyvkatalógus.

Könyvtárlományunkról háromféle katalógust vezetünk:

- a./ betűrendes /szerzői/ katalógust
- b./ szakkatalógust, /A szakozást ETO rendszerrel végezzük./
- c./ raktári katalógust.

A könyveket betűindexes numerus currens rendszerben tároljuk. A katalógusok külső formája: szabványos könyvtári címfelvételi lap, szabványos cíMLEÍRÁS.

Folyóiratnyilvántartó katalógus.

1955-től kezdődően évente kb. 250 féle magyar és külföldi szakfolyóirat jár. Az egyes folyóirat számokról uni. ideiglenes nyilvántartás készül. A beérkező számokat a szabványos érkeztető karton megfelelő hónap-rovatába jelöljük be. Amikor az év végén együtt van a teljes évfolyam, a folyóiratokat bekötöttjük, és ezután kapnak az egyes kötetek leltári és raktári számot, amit rávezetünk az érkeztető kartonra. Nyilvántartó-katalógusunk betűrendes.

Fejes Józsefné

- x -

A "MŰSZAKI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJA".

/MEGJEGYZÉSEK ÉS JAVASLATOK./

1.

A Tájékoztató ezévi utolsó számával lezárul a folyóirat ötödik évfolyama. Öt-év ugyan nem túlságosan hosszú idő egy folyóirat életében, de mégis elég arra, hogy megalapíthassuk szerkesztési elveit és sajátosságait. Semmi-képpen sem volna illő, hogy csak olyan valaki végezze el ezt az elemző-kritikai értékelést, aki maga is részt vett /akármilyen kis mértékben is/ - cikkeivel és hozzászólásaival - a folyóirat jellegének alakításában. Igaz: az ön-

vizsgálatnak is megvan a haszna, s a folyóirat szerkesztői és munkatársai jól teszik, ha ötévi munkájuk felett szemlét tartanak. Ennek az önvizsgálatnak azonban akkor van értelme, ha van már valamilyen vélemény, amihez az önvizsgálat eredményét viszonyítani, mérni lehet. Az MKT szerkesztői és munkatársai abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy munkájukat az Országos Könyvtárügyi Tanács 1958. június havi ülésén "Könyvtári szakfolyóirataink mai helyzete és feladatai" c. referátum illetve vita keretében elemezte és értékelte. Az Országos Könyvtárügyi Tanács elé terjesztett értékelésen kívül a Magyar Könyvszemle is foglalkozott a MKT-val /Simon Mária Anna: A Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója. MKSz. 74. k. 2.sz. 1958. ápr./máj. p. 210-212./. Ezeken a hosszabb méltatásokon kívül "Új szakmai kiadványok" c. rovatában a Könyvtáros is megemlékezik - rövid recenziókban - az MKT egyes számairól. Véleményem szerint igen hasznos volna, ha az említett értékelésekből kiindulva, azokhoz kapcsolódva a szerkesztőség nyilvánosan - a folyóirat hasábjain - végezné el az önvizsgálatot: röviden vázolná a szerkesztés eddig követett elveit és gyakorlatát /ezeknek indokolásával/, s programot adna a következő öt esztendőre, - meghatározva mindazokat a feladatokat, amelyeket teljesíteni tud, elhárítva vagy későbbre halasztva azokat, amelyeknek megvalósítását egyelőre nem látja valószínűnek. Ezt a beszámolót és programot azután vitára kellene bocsátani - ugyancsak a folyóirat hasábjain, esetleg szűkebb megbeszélések keretében is-, ebben a vitában mindazok, akik olvasásuk a Tájékoztatót, elmondhatnák véleményüket, és segítenének kialakítani a folyóiratnak az eddiginél talán határozottabb jellegét. A hatodik évfolyam első száma ezzel a vitaindító tanulmánnyal kezdődhetne!

2.

Nagy mértékben megkönnyítené az MKT öt évfolyamának áttekintését és értékelését, ha volna i n d e x e, - név- és tárgymutató külön-külön, vagy együtt. Az index elkészítése, ha alapos elemzéssel végzik, nem kis munka, de talán megoldható, hogy a jövő év első negyedében elkészüljön és a hatodik évfolyam első számának mellékleteként megjelenjen.

Az elemző indexelésnek ki kellene terjednie a folyóirat minden rovatára, esetenként még a "Hírek - Közlemények" c. rovatra is, mert ebben is találhatók időnként olyan beszámolók, amelyeknek feltétlenül szerepelniük kell az indexben /pl. pályázatok, FID-, ODB-hírek, ülések, fontos

cikkekhez kapcsolódó hozzászólások stb., stb./ . Ugy gondolom, az is megérné a fáradságot, hogy a Figyelőszolgálatban szereplő cikkek szerzőjük és tárgykörük szerint bekerüljenek az indexbe. Ez nagy segítségükre volna irodalomkutatás szempontjából azoknak, akik valamely tárgykört részletesebben kívánnak tanulmányozni. - Az indexelés során végzett tartalmi elemzés szempontjainak helyes kialakítása, a tárgyszavak körültekintő, "rugalmas" megválasztása, a terminológia lehetőség szerinti egységesítése: olyan feladatok, amelyeknek jó megoldásától nagy mértékben függ majd az index használhatósága, éppen ezért érdemes ezeket átgondoltan, következetesen megoldani.

Az indexből sok tanulságot lehet majd levonni. Meg lehet majd állapítani egészen pontosan, hogy milyen tárgykörökkel milyen mértékben foglalkozott a folyóirat. Ez nagyon fontos annak a megállapítása szempontjából is, hogy mely tárgykörök maradtak ki, illetve mely tárgykörök vannak túlságosan is képviselve. /A tárgykörök helyes arányainak kialakítása - véleményem szerint - a szerkesztőség egyik legfontosabb feladata kell, hogy legyen a jövőben./ - A névmutatóból kiderül majd, hogy kik a folyóirat állandó munkatársai; kik azok, akik csak egyszer-egyszer szólaltak meg, s azután nem mutattak érdeklődést. /Ezzel kapcsolatban talán helyes volna a szerkesztő bizottság kiegészítése vagy felfrissítése, esetleg egy főmunkatársi munkaközösség létrehozása./

3.

A "Figyelőszolgálat" c. rovat jelenlegi formájában is rendkívül hasznos, de talán még hasznosabbá lehetne tenni. Ebben a rovatban ezidő szerint csaknem kizárólag folyóiratcikkek ismertetései találhatók, - könyvek ismertetésére csak egy-két esetben került eddig sor. A Figyelőszolgálat tehát lényegében: folyóiratszemle. Véleményem szerint ezt a rovatot ki kellene bővíteni, és két részre kellene osztani. Az első rész "könyvszemle", a második rész "folyóiratszemle" címet kaphatna. Könyvtártudományi szakkönyvek ismertetésére annál is inkább szükség volna, mert ezen a téren a többi könyvtári szakfolyóirat munkája sem kielégítő. A Könyvtári Figyelő egyáltalán nem közöl könyv-recenziókat, a Magyar Könyvszemle "szemle" rovata szakkönyvtárakra és dokumentációra vonatkozó irodalmat alig ismertet, s a Könyvtáros "Új szakmai kiadványok" c. rovata is nagyon szűkörű, és a külföldi irodalomra nem terjed ki. Az MKT "könyvszemle" c. rovatának feladata volna elsősorban a műszaki termelési hátlózat könyvtárait érdeklő hazai és külföldi könyvtári-doku-

mentációs szakkönyvek ismertetése, másodsorban olyan általánosabb tartalmu könyvtártudományi művek ismertetése, amelyek megfelelő színvonalon mutatják be és foglalják össze a könyvtári és dokumentációs munka terén elért legújabb eredményeket. A külföldi könyvek mennél szélesebb körű ismertetése érdekében együttműködést kellene létrehozni más hálózatok könyvtáraival is /műszaki felsőoktatási, akadémiai hálózat/, valamint az OSZK könyvtártudományi könyvtárával. Így elérhetővé válna, hogy az országba érkező minden fontosabb könyvtártudományi szakkönyvről tudomást szerezzon a szerkesztőség, és aránylag széleskörű irodalomból válogathatná ki az ismertetésre szánt műveket. A szakkönyvtárosok közül bizonyára sokan vállalnák - szakmai fejlődésük és továbbképzésük érdekében is - könyvismertetések készítését.

A "folyóíratszemle" c. rovat könnyebb áttekinthetősége és használhatósága érdekében kívánatos volna állandó jellegű szakcsoportok kialakítása. Jelenleg az ismertetések az ETO számok rendjében követik egymást, - ez nem mindig szerencsés, mert sok esetben hasonló tárgykörökről szóló ismertetések nem kerülnek egymás mellé. Például: az 1958. évi 1. sz. Figyelőszolgálatában három közlemény foglalkozik a könyvtárosképzéssel; az első ismertetés után négy más tárgyú referátum következik, azután jön a második könyvtárosképzést tárgyaló cikk ismertetése, majd öt referátummal később következik a harmadik könyvtárosképzéssel foglalkozó ismertetés. Ez persze kirívó eset, de máskor is előfordul, hogy hasonló problémákat tárgyaló ismertetések messze kerülnek egymástól. A szakcsoportosítással ki lehetne küszöbölni ezeket az "elcsuszásokat", mert ha volna egy "könyvtárosképzés", vagy "szakkönyvtárosképzés" c. csoport, akkor nyilván ide sorolták volna be az összes erre a tárgyra vonatkozó ismertetést. A szakcsoportokon belül aztán lehetne az ETO sorrendet követni. A szakcsoportosítás kialakításában figyelembe lehetne venni néhány külföldi könyvtártudományi folyóirat csoportbeosztását /Library Science Abstracts, Journal of Documentation stb./. A Figyelőszolgálatnak ilyen beosztása lehetővé tenné az egyes szakkérdésekben az azonnali gyorstájékoztatót, s megkönnyítené a rovat indexelésének munkáját is.

Mivel Magyarországon a dokumentációs tevékenységnek kb. 75%-a a műszaki termelési könyvtári hálózat területén történik, s ennek a hálózatnak folyóírata az MKT, talán nem indokolatlan az a kívánság, hogy az MKT a dokumentáció szakkérdéseinek referáló lapja is legyen, különös tekintettel persze a műszaki dokumentációra. Ez azt jelentené, hogy az MKT rendszeresen referálná a legfontosabb dokumentációs

folyóiratokat / Dokumentation, Nachrichten für Dokumentation, American Documentation, Journal of Documentation, Review of Documentation, Aslib Proceedings, Les Cahiers de la Documentation, Dokumentation-Fachbibliothek-Werksbücherei, Tidskrift för Dokumentation stb. stb./, lehetőleg teljességre törekedve; a fontosabb közleményekről informatív, a kevésbé fontos közleményekről indikatív referátumok, illetve címfordítások készülnének. Mint a könyvrecenziók készítésére, a dokumentációs folyóiratok referálására is ki lehetne alakítani a szakkönyvtárosok munkaközösségét, - így talán nem is volna olyan nehéz ennek a tervnek a megvalósítása.

4.

Végezetül néhány megjegyzés a "Szakk bibliográfiák" c. rovattal kapcsolatban. Ez a rovat az OMK irodalomkutatásainak jegyzékét közli, - csak az 1955. évi 5-ik és a legutóbbi számban történt meg, hogy más helyen /a BMÜKK-ban és a KGM Alközpontban/ készített bibliográfiák jegyzékét is közölte. Ennek nyilván az az oka, hogy a szerkesztőség általában nem jut tudomására a műszaki termelési hálózat egyéb könyvtáraiban, vagy más hálózatok könyvtáraiban végzett műszaki érdekű bibliográfiai munka. Pedig feltétlenül kíváncsós volna, hogy az MKT ismertesse a Magyarországon bárhol elkészült /gépelve vagy sokszorosítva megjelentetett, akár milyen kis példányszámu/ műszaki bibliográfiákat. Bizonyára sok kutatóintézetben és fejlettebb apparátussal bíró vállalati könyvtárban készülnek olyan bibliográfiák, amelyeket jól fel lehetne használni a tájékoztató munkában. /Az Optikai Kutatóban pl. 1956-ban több, mint tíz - 8-10-12 oldalas - szakk bibliográfia készült./

Ezzel a problémával kapcsolatban felvetődik a műszaki bibliográfiák központi nyilvántartásának kérdése is, különösképpen olyan bibliográfiákra vonatkozóan, amelyek nem esnek bejelentési kötelezettség alá az OSzK-hoz. Feltétlenül meg kellene akadályozni, hogy az OMK-on kívül végzett irodalomkutatások felhasználatlanok maradjanak és soha ne kerülhessenek a bibliográfusok szeme elé.

-"-

Remélem, hogy ezek a megjegyzések és javaslatok hozzájárulnak majd az MKT szerkesztési munkájának további fejlődéséhez, és a folyóirat olvasóit - minél nagyobb számban - hozzászólásra, vitára fogják ösztönözni.

/ -e-1 /

Az MKT Szerkesztősége örömmel adott helyt ezeknek az észrevételeknek. A felvetett javaslatok egy része - pl. az index-

készítésére vonatkozó - a cikk kézhezvételének időpontjában már előkészítés alatt állt /az 1959. évi 1. számmal együtt fogjuk szétküldeni előfizetőinknek/, egy másikat - a "Figyelőszolgálat" rovat kiterjesztését könyvek ismertetésére - részben már ebben a számban be is vezetjük, míg egyebeket a jövő évben kívánunk megvalósítani.

Mindenképpen szeretnők, ha olvasóink közül többen is elmondának véleményüket lapunk eddigi számairól, és egyben megírnák, hogy mit várnak tőle a jövőben.

A felvetett gondolatokra egyébként a következő számok egyikeben még vissza kívánunk térni.

Szerk.

- x -

MEGJELENT A "TÉMA-DOKUMENTÁCIÓS KIADVÁNYOK" SOROZAT
"PRÉMIUMRENDSZEREK AZ IPARBAN" CIMŰ 1. SZÁMA.

Az Országos Műszaki Könyvtár dokumentációs osztálya új sorozatának célja, hogy a jövőben egy-egy szűkebb tárgykör legjelentősebb irodalmát közvetlenül is hasznosítható formában tegye a közgazdasági szakemberek és más érdeklődők számára hozzáférhetővé. Ennek érdekében e kiadványok egyrészt a témakör legfontosabb cikkeinek az eredeti gondolatokat mindenben visszaadó magyar nyelvű kivonatait /esetleg teljes, vagy részleges fordításait/, másrészt kiegészítőleg, lehetőleg a teljes újabb irodalom anyagát teszik közzé címfordítások formájában.

E célkitűzés első megtestesülése a "Prémiumrendszerek az iparban" o. most megjelent kiadvány. Rövid bevezető ismertetés és dr. Vilcsek Jenő egyetemi tanár színvonalas előszava után a munka mintegy kétharmada jól kiválasztott külföldi cikkeket, illetve cikkrészleteket közöl magyar nyelven. Így közreadja Ju. Margulisz és I. Uszatov cikkét az ipari prémiumrendszerről, A. Harasz munkáját a termelést irányító dolgozók anyagi ösztönzésének rendszeréről. E cikkekből az olvasó képet kap az anyagi ösztönzés, elsősorban a prémiumrendszerrel kapcsolatos problémákról, hiányossá-